

wotnym, przed zmianami z 2008 r. W świetle art. 49 rząd francuski nie posiada prawa samoistnego wystąpienia z wnioskiem o wotum zaufania, lecz musi go powiązać albo z programem swego działania (nie musi to jednak być tradycyjne ubieganie się o inwestyturę), albo z deklaracją polityczną w wybranej przez siebie kwestii, albo z projektem ustawy (od 2008 r. tylko z projektami pewnych ustaw). Wspomniany artykuł dopuszcza sytuację, że samo takie powiązanie z projektem ustawy może milcząco, bez głosowania, doprowadzić do dwu rezultatów: stwierdzenia stanu posiadania przez rząd zaufania parlamentarnego oraz zaistnienia projektowanej przez rząd ustawy. Do głosowania dochodzi dopiero wówczas, jeśli zostanie zgłoszony wniosek o wotum nieufności i to on (a nie wniosek o wotum zaufania) jest przedmiotem głosowania. Wszystkie obostrzenia dla jego zgłoszenia i przyjęcia muszą być naturalnie zachowane. Natomiast przy powiązaniu z programem działania lub z deklaracją polityczną, ma miejsce głosowanie nad ich „odrzuconiem”.

System parlamentarno-gabinetowy funkcjonuje ponad 200 lat, w toku których przeszedł interesującą ewolucję oraz wykształcił wiele wersji. Ewolucja rozwiązań w zakresie egzekwowania odpowiedzialności politycznej rządu przed parlamentem jest tu jednym z istotnych wątków. Mniejszy lub większy rygoryzm w jej skonstruowaniu może odgrywać decydującą rolę w zapewnieniu pożądanej równowagi legislatywy i egzekutywy.

Paweł Sarnecki

PROCEDURES CONCERNING THE POLITICAL RESPONSIBILITY OF THE GOVERNMENT BEFORE THE PARLIAMENT

The ability to express the Parliament' disapproval of the activities of the government, which entails the resignation of the government or shortening of the parliamentary term of office is the kernel of the parliamentary system. The parliamentary disapproval of the government can be expressed in one of two ways: by adopting the vote of no confidence or denying the vote of confidence. At the origin of these solutions in the parliamentary system of the eighteenth-century Britain, these procedures were not formalized. Also, the continental European constitutions of nineteenth-century (the constitutions of constitutional monarchies or republics) were limited to the general formula of the accountability of ministers. A notable exception was the formalization and stiffening of the procedure for adopting a vote of no confidence in the Polish Constitution of 3 May 1791. However, the formalization of these two common procedures started in the constitutions enacted after the First World War. The article discusses the evolution of this issue, from the interwar period to the present. The Author presents the solutions adopted in several constitutions, some of which may actually contribute to the stabilization of the political situation, while others are the expression of one of the many restrictions on the position of a parliament, occurring in non-democratic regimes.